

Marek Czarnecki

Malanowo, st. II, gm. Brochów, woj.
warszawskie, AZP 55-59/22

Informator Archeologiczny : badania 30, 175-176

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Celem badań było wyeksplorowanie pozostałej części piaszczystego, nie zalesionego wyniesienia, oraz rozpoznanie zasięgu stanowiska w kierunku zachodnim. Podjęto też próbę jego rozpoznania w kierunku południowo-zachodnim. Odkrytych zostało 10 obiektów, z czego 4 należą do cmentarzyska kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego. Dwie jamy były klasycznymi grobami jamowymi, wypełnionymi kośćmi ludzkimi, których ułożenie wskazuje, iż musiały być zawinięte w woreczek i włożone w niewielki dołek (charakterystyczna cecha obrządku pogrzebowego stosowanego na badanym cmentarzysku). Pozostałe 6 obiektów to groby przeworskie z fazy B₂ okresu wpływów rzymskich. Jeden z nich (obiekt 76) był grobem popielnicowym, dwa (74 i 75) były pochówkami jamowymi, w których przepalone szczątki zostały wybrane ze stosu kremacyjnego i zakopane we wcześniej wykonane większe jamy, do których włożono uprzednio wyposażenie (żelazne militaria w grobie 75). Inwentarz grobu nr 75 składał się z umby z tępym kolcem o wysokim kołnierzu i stożkowej pokrywie, długiego grotu włóczni (33,5 cm długości), krótkiego grotu (15 cm długości), imacza tarczy i nożyka sierpikowatego. Przedmioty te znaleziono w dolnej partii wypełnika, pod workowatą jamą z przepalonymi kośćmi. Obiekt 76 miał kształt wydłużonego, nieregularnego owalu o wymiarach 2 x 1 m. W północno-wschodnim narożniku wkopana była mocno zniszczona urna z przepalonymi kośćmi ludzkimi. W popielnicy znaleziono jednocześnie, ornamentowany grzebień rogowy, datowany również na fazę B₂.

W czasie 2 sezonów badawczych rozpoznano teren, na którym chowano zmarłych w okresie przedrzymskim, określono zasięg tej fazy w kierunku wschód-zachód oraz odkryto groby z fazy B₂ okresu wpływów rzymskich. Brak było zabytków z fazy B₁ – można sądzić, że choć w czasie badań nie natrafiono na obiekty wykonane w tym czasie, cmentarzysko użytkowane było w sposób ciągły.

Materiały przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Ostrołęce, dokumentacja w PSOZ w Ostrołęce.

Badania będą kontynuowane.

MALANOWO, st. II,
gm. Brochów,
woj. warszawskie,
AZP 55-59/22

- ślady osadnictwa kultury ceramiki promienistej (neolit)
- ślady osadnictwa kultury lużyckiej (okres halszacki)
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – starszy okres wpływów rzymskich, fazy A₂-B₁)
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres wpływów rzymskich, faza C)
- osada wczesnośredniowieczna (XII/XIII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 15 lipca do 10 września przez mgr. Marka Czarneckiego (Archaeology and Art Warszawa). Finansowane przez PSOZ. Drugi sezon badań.

Badania prowadzono w centralnej i południowej części stanowiska, przeznaczonej pod zwirownię. Przebadano powierzchnię 14,5 ara.

Pod piaszczysto-glinistym humusem (ok. 22/34 cm, na znacznym obszarze zgniecionym w czasie prac wydobywczych) zalegała zróżnicowana warstwa kulturowa, intensywnie ciemnoszara, szara, brunatnoszara i brązowoszara, której towarzyszyły rozległe platy polepy. Zmiana barwy i nasycenia uzależniona była wyłącznie od wypełniak obiektów z późnego okresu wpływów rzymskich, które stanowią około 85% wszystkich dotychczas odkrytych i które zniszczyły ślady starszego osadnictwa. Warstwa wczesnośredniowieczna także nie była widoczna (poza obiektami materiały wystąpiły tylko w humusie). Miąższość warstwy narasta ku południowi – ku rzece (do 37 cm). Calec był zwarty, gliniasty i piaszczysto gliniasty. W 30 wykopach odsłonięto 257 obiektów: nieregularną w planie budowlę naziemną (około 8 x 6 m) ze skupiskiem jam i ziemianek, którym towarzyszyły rozległe warstwy polepy (długości do 4,5 m, grubości około 8–12 cm), kolistą budowlę słupową (średnicy około 6,5 m), 3 płytko posadowione chaty o zarysach zbliżonych do prostokątnych (długości 2,5–8,8 m, szerokości 2–3,5 m), 34 ziemianki prostokątne lub zbliżone do prostokąta, o profilach prostokątnych lub nieckowatych (długości 1,3–3,5 m, szerokości 1–3,2 m, dna płaskie na głębokości 0,9–1,3 m), w większości przypadków wypełnione zwaliskiem polepy, ziemiankę z warsztatem tkackim, zawierającą 30 glinianych ciężarków stożkowatych i ostrosłupowych in situ, gruszkowatą jamę zbożową (głębokości 1,7 m) z dużym kamieniem żarnowym na dnie, 2 głębokie paleniska prostokątne (jedno z brukiem kamiennym, drugie z pozostałościami rusztu drewnianego,

55 nieregularnych jam zasobowych i nieokreślonych, którym towarzyszyły pojedyncze słupy lub serie słupów, 159 jam posłupowych o różnorodnych konstrukcjach i profilach, w planie kolistych lub zbliżonych. Zdecydowana większość dużych obiektów skupiała się na przestrzeni około 4 arów w południowej części stanowiska. Tylko około 35 obiektów datowanych było na młodszy okres przedrzymski, 3 pochodziły z wczesnego średniowiecza, pozostałe z młodszego okresu wpływów rzymskich. Brak było obiektów neolitycznych i z okresu halsztackiego. W skład materiałów masowych (około 10 000 sztuk) weszło: około 4300 sztuk ceramiki (głównie z późnego okresu wpływów rzymskich, około 300 z młodszego okresu przedrzymskiego, około 150 z wczesnego średniowiecza, około 30 z okresu halsztackiego), około 1200 kości, około 70 przedmiotów kamiennych i krzemienych, około 10 fragmentów rogów, około 40 odłamków żużla soplowego, poza tym polepa z zachowanymi odciskami konstrukcji drewnianych. Zabytki wydzielone (większość z późnego okresu wpływów rzymskich) to: 2 zapinki brązowe i 2 zapinki żelazne (A VI), krzesiwo żelazne z ogniwką (długości 9,7 cm i 3,5 cm), żelazny grot (długości 11,5 cm, długość liścia 6,5 cm, średnica tulei 1,6 cm), nit żelazny, żelazny haczyk z zadziorem (wczesne średniowiecze), półkolista sprzączka żelazna z pogrubioną ramą (2,7 x 2,3 cm), 3 żelazne okucia, sprężyna zamka, klucz żelazny, 4 noże żelazne, nóż żelazny długości 14,7 cm, z dwustronnie wyodrębnionym trzonkiem (wczesne średniowiecze), fragment przedmiotu brązowego, krzemienista siekierka gładzona (kultura ceramiki promienistej?), kamienna forma odlewnicza, 8 fragmentów kamiennych oselek, 3 przęśliki ceramiczne, ornamentowana oprawka kościana, 2 rogowe kolce, 21 zachowanych glinianych ciężarków tkackich.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Wiadomościach Archeologicznych”. Badania nie będą kontynuowane.

Malice Kościelne, st. 1,
gm. Lipnik, woj. tarnobrzeskie

patrz: neolit

MARKI, st. XXVI,
gm. loco,
woj. warszawskie,
AZP 54-67/6

- osada kultury trzcinieckiej (II okres epoki brązu)
- ślady osadnictwa kultury lużyckiej (okres halsztacki)
- osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – starszy okres wpływów rzymskich, fazy A₃-B₁)
- osada kultury wielbarskiej (młodszy okres wpływów rzymskich, faza C)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego (XII/XIII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 20 maja do 30 czerwca przez mgr. Marka Czarneckiego (Archeology and Art Warszawa), na zlecenie PSOZ. Finansowane przez inwestora prywatnego i budżet państwa. Drugi sezon badań. Badania prowadzono w południowo-wschodniej części stanowiska (w granicach działek nr ew. 81/3, 81/4 i 81/5 w rejonie ulic Środkowej i Chopina). Założono 56 wykopów. Łącznie przebadano powierzchnię 22,5 ara.

Warstwy kulturowe, zalegające pod piaszczystym humusem (około 30 cm), były zróżnicowane: 1 – w rozległym, prostokątnym zespole jam, słupów i bruków (długości około 20 m, szerokości około 15 m) zalegała warstwa czarnej i ciemnoszarej spalenizny (około 5-15 cm); 2 – z zespołem obiektów o charakterze produkcyjnym związana była warstwa brunatnoszara i szara, nasycona polepą (około 10-15 cm); 3 – większym skupiskom jam posłupowych i zasobowych towarzyszyła warstwa brązowoszara i szara (od 5 do 20 cm); 4 – w miejscach pozbawionych obiektów odsłaniano nikłą warstwę brązowożółtą (5-10 cm). Calec był piaszczysty. Materiały kultury przeworskiej i kultury wielbarskiej odkrywano we wszystkich warstwach, zabytki kultury lużyckiej i kultury trzcinieckiej głównie w warstwie 4 oraz 3. Pojedyncze przykłady ceramiki wczesnośredniowiecznej znajdowano tylko w humusie. Odsłonięto 556 obiektów: 12 płytkich palenisk prostokątnych z brukiem kamiennym, 2 paleniska prostokątne zagłębione (dno na poziomie około 0,9-1 m), z brukiem kamiennym, głęboki piec o prostokątnej komorze z kolistą, wielowarstwową obstawą kamienną (średnicy około 3 m, dno na poziomie 1,2 m), prostokątny piec kopolowy, 5 bruków kamiennych wylepionych gliną, związanych z seriami jam posłupowych („progi domostw”), zespół 6 jam produkcyjnych („kowałskich?”), 2 jamy wypełnione sezonowaną gliną, 7 płytko zagłębionych chat o planie nieregu-